

2020

OGARNIJ
JEZYK
POLSKI

KALENDARZ JĘZYKOWY

 07:30
 16:04

Anastazego, Wincentego, Gaudentego

 05:42
 13:35

Dzień Dziadka

styczeń

22

ŚRODA

Zagadka frazeologiczna

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zagadka frazeologiczna

ŁUDZIE I MIEJSCA W JĘZYKU

Połącz związek frazeologiczny (pierwsza kolumna) i jego znaczenie (druga kolumna).

1. argusowe oko	a. tajemniczy, bardzo zagadkowy uśmiech
2. janusowe oblicze	b. zawoalowany sposób mówienia o czymś, polegający na postugiwaniu się szyfrem zrozumiałym dla słuchacza lub czytelnika, stosowany zwykle w publicystyce politycznej poddawanej ograniczeniom cenzury
3. uśmiech Giocondy	c. czujne, przenikliwe spojrzenie, które niczego nie przeoczy
4. język ezopowy	d. 1. 'dwie różne strony jakiejś sprawy; dwie strony medalu',
2. dwulicowość, fatsz, zakłamanie

Odpowiedź: 1c, 2d, 3a, 4b

Przysłowie na luty

Gdy mróz w lutym ostro trzyma,
tedy już niedługo zima.

Przysłowia
są mądrością narodów

Wisła

SKĄD SIĘ WZIĘŁY TE NAZWY

Woda była, jest i będzie gwarantem życia, a tym samym determinantem osadnictwa. Dlatego pierwsze osady i grody powstawały nad rzekami, a ciekły wodne stanowiły najważniejsze punkty orientacyjne. Niektóre nazwy wodne są najstarszymi znanymi do dziś nazwami miejscowymi, których etymologii należy szukać jeszcze w epoce praindoeuropejskiej. Pierwsza wzmianka o królowej polskich rzek pochodzi z VII lub V wieku przed naszą erą, kiedy to Wisła zapisywana była jako *Viscla* lub *Vistla*. W formie tej tkwi prawdopodobnie praindoeuropejski rdzeń **vei-* odnoszący się do płynięcia. *Wisła* oznaczała więc płynącą rzekę.

Mitego dnia

GRZECZNIEJ PROSZĘ...

Kiedyś wielką karierę robiło życzenie *dobrej nocy*. Obecnie co chwila słyszymy, jak ktoś używa tłumaczenia angielskiego *have a nice day* i życzy nam *mitego dnia* (z wariantami w zależności od pory dnia: *mitego wieczoru*, *poranka*, *południa*, *popołudnia*). To... miłe. Mimo to niektórzy nie lubią tej formy, bo jest taka angielska, i razem z innym powiedzeniem: *w czym mogę pomóc?* (ang. *can I help you?*) została skopiowana do polszczyzny, przez co zasługuje na krytykę. My jej nie podzielamy, wręcz przeciwnie: zachęcamy do bycia miłym. Zgadza się bowiem z profesorem Mirosławem Bańką, który twierdzi, że lepiej być miłym i grzecznym po angielsku niż niegrzecznym w najczystszej polszczyźnie.

Nowe wyrazy w polszczyźnie

POD LUPĄ

postapokaliptyka

środ. 'twórczość literacka, filmowa lub inna przedstawiająca świat po globalnym kataklizmie'

Więcej nowych wyrazów z różnych dziedzin życia
znajdziesz na stronach

Obserwatorium Językowego Uniwersytetu Warszawskiego:

www.nowewyrazy.uw.edu.pl
www.facebook.com/nowewyrazy

Truskawki

Z ZAKAMARKÓW JĘZYKA

Jakim roślinom zawdzięczają swoją nazwę truskawki?

ODPOWIEDŹ:

Poziomkom. W staropolszczyźnie tak właśnie: *truskawki*, *trzuśkawki*, *trzyśkawki* nazywano rośliny rosnące w lasach lub ogrodach – te, które dziś znamy jako *poziomki*.

Nazwa *truskawka* jest dźwiękonaśladowcza – oznaczała ona roślinę kruchą, przy której łamaniu czy zrywaniu powstawał szmer, trzask (w dawnej polszczyźnie było nawet słowo *trusk* o tym właśnie znaczeniu).

Nazwę *truskawki* przeniesiono na owoce, które dziś tak właśnie nazywamy, w pierwszej połowie XVIII wieku, kiedy to sztucznie wyhodowano tę roślinę.

Agata Hącia, Fundacja PRO.PL

<https://fundacja.propl.pl/>

 04:17
 21:00

Jana, Pawła, Miromira

 08:57
 23:26

czerwiec

26

PIĄTEK

Nowe słowa w przestrzeni miejskiej

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zero waste

JĘZYK TEŻ JEST EKO

Zero waste w dosłownym tłumaczeniu znaczy tyle co 'bez śmieci' lub 'bez marnowania'. Określenie to odnosi się do stylu życia zakładającego produkcję jak najmniejszej ilości odpadów, a tym samym ochronę środowiska naturalnego. Idea ta polega na życiu zgodnie z zasadą 5R: *refuse* ('odmawiaj'), *reduce* ('ograniczaj'), *reuse* ('używaj ponownie'), *recycle* ('segreguj, przetwarzaj'), *rot* ('kompostuj'). Zupełna eliminacja śmieci nie udała się nawet Bei Johnson, której rodzina od 2008 roku produkuje jeden litrowy stoik śmieci... rocznie! Coraz częściej mówi się zatem o idei *less waste*, zakładającej ograniczenie, a nie całkowitą eliminację generowanych przez nas odpadów.

SIERPIEŃ

hulajnogista

osoba, która jeździ na hulajnodze

Twoja mowa cię zdradza...

G(WA)RA

MU

ROW = B

Małopolski bławatek to na Mazowszu _____

WRZESIEŃ

enoturystyka

wyjazdy turystyczne, których celem jest odwiedzanie miejsc związanych z winem

Porządek w poradnikach

SIEĆ JĘZYKOWI SŁUŻY

A gdyby tak dowiedzieć się raz a dobrze, ile razy i gdzie dane słowo zostało skomentowane pod kątem poprawności? Rekordy bije trójka *wziąć*, *pan* i *procent*. Elektroniczna bibliografia normatywna **elbino.pl** wszystko to zbiera w całość i podpowiada, do którego poradnika sięgnąć, żeby rozwiązać swoje wątpliwości.

☀ 06:54
🌅 17:51
🌙 22:05
🌙 14:21

☀ 06:56
🌅 17:48
🌙 23:19
🌙 15:01

październik

Franciszka, Pauliny, Daniela

Aldony, Emilia, Dobromiły

10

SOBOTA

11

NIEDZIELA

Centrum dowodzenia człowieka

Centrum dowodzenia człowieka

UCZ SIĘ CAŁE ŻYCIE

Mózg (z prastawiańskiego *mozgъ*) to najważniejszy organ w ciele człowieka, będący swoistym decyzyjnym centrum dowodzenia. Składa się z około 100 miliardów neuronów, z których każdy łączy się z innymi poprzez średnio 7000 synaps. Organ ten, by prawidłowo funkcjonować, wykorzystuje ogromną ilość energii – wyczerpuje ją średnio dziesięć razy szybciej niż inne organy ludzkie. Mimo że stanowi dwa procent ogólnej masy ciała człowieka, to jednak zużywa 20 procent tlenu.

Mózg kontroluje procesy zachodzące w organizmie, co robi przede wszystkim, odbierając, przetwarzając oraz generując bodźce. Jednym z głównych zadań mózgu jest uczenie się. To dzięki jego pracy jesteśmy w stanie poszerzać swoją wiedzę i wykorzystywać ją w praktyce. W innym wypadku nie byłibyśmy w stanie niczego się nauczyć. Mózg pobudzany nowymi informacjami i wiedzą rozwija się. Dlatego warto się uczyć!

Zapraszamy na kursy dotyczące psychologii
oraz funkcjonowania mózgu:

www.uo.uw.edu.pl/kursy

LISTOPAD

andrzejkować

uczestniczyć w zabawie andrzejkowej

Młodzi gniewni

TŁUMACZ PŁAKAŁ, JAK TŁUMACZYŁ

Dangerous Minds (dosłownie: 'niebezpieczne umysły'), film z 1995 roku, reż. John N. Smith

GRUDZIEŃ

niedziela handlowa

niedziela, podczas której nie są stosowane ograniczenia handlu opisane ustawą z dnia 10 stycznia 2018 r. o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz w niektóre inne dni

„Bardzo niedobre dialogi są.
Proszę pana. W ogóle brak akcji jest.
Nic się nie dzieje”

SKRZYDLATE SŁOWA Z POLSKICH FILMÓW

Groteskowa komedia *Rejs* z 1970 roku miała być filmowym eksperymentem Marka Piwowskiego. Eksperyment ten, obnażający polskie słabości i stereotypy, okazał się bardzo udany nie tylko za sprawą Zdzisława Maklakiewicza, Stanisława Tyma i Jana Himilsbacha, lecz także dzięki filmowym dialogom, które stoją w sprzeczności z przytoczonym cytatem. Słowa „Bardzo niedobre dialogi są. Proszę pana. W ogóle brak akcji jest. Nic się nie dzieje” są często powtarzane na forach filmowych w odniesieniu do innych produkcji, a tylko wytrawni znawcy *Rejsu* rozpoznają w nich cytat z ukochanego filmu.

